

De kracht van coöpereren

Op het moment van schrijven van deze column zitten we in de eerste week van het sluiten van o.a. de scholen en horeca. Kinderen maken thuis huiswerk vanachter pc en tablet. Heiten en memmen ontpoppen zich tot helpende meesters en juffen. Met elkaar zorgen we voor onze ouderen en kwetsbaren. Onze winkeliers doen hun uiterste best om ons van gezond eten en drinken te voorzien, en onze horeca bereiden dagelijks heerlijke maaltijden en snacks voor afhalen of bezorging.

We nemen allemaal ons petje af voor al onze dorpsgenoten welke in de primaire beroepen werken zoals de zorg, de politie, transport en de voedselketen. Veel mensen zitten echter ook noodgedwongen thuis. En we hebben angst. Angst voor het virus. Voor onze kwetsbare dorpsgenoten en naasten. Hoe zorgen we er voor dat ze niet besmet raken? Dit coronavirus is zonder twijfel een crisis. De coronacrisis zullen we ons nog lang heugen.

Crisis. Volgens de Van Dale is een crisis “een noodsituatie waarbij het functioneren van een stelsel ernstig verstoord raakt”. Het heeft in onze dagelijkse spraak een negatieve lading, echter van oorsprong is de term neutraal. Het woord crisis heeft zijn oorsprong in het Latijn als vaktaal uit het medisch domein en betekende zoiets als “beslissend keerpunt” of “onderscheiden”. Crises kan men dan ook zien als een keerpunt in de tijd, met ondanks alle negatieve gevolgen voor de maatschappij, ook het keerpunt van systeemveranderingen zoals de grenzeloze groei van de economie ten koste van de ecologie en de nadruk op welvaart in plaats van welzijn. Zou deze crisis een keerpunt kunnen zijn? Of willen we straks juist weer terug naar het oude vertrouwde? We weten het niet, de tijd zal het leren.

Wat we wel weten, is dat onze samenleving bijzonder veerkrachtig is. We helpen elkaar waar nodig. We doen het samen. We coöpereren.

Een coöperatie is een vereniging gericht op samenwerking. Grondlegger van het coöperatiemodel zoals wij dit in Nederland kennen is de Brit Robert Owen. Onder zijn leiding werd in het plaatsje Rochdale in 1844 de eerste verbruikerscoöperatie opgericht en in 1867 vervolgens de eerste woningcorporatie gesticht.

Deze manier van samenwerken, vanuit het adagium “alleen kun je sneller, samen kom je verder” werd ook in Nederland omarmt. In 1876 werd de eerste verbruikerscoöperatie in Nederland opgericht onder de naam “Eigen hulp”. Voor en door de leden werd er collectief o.a. brood, levensmiddelen en kleding ingekocht. De supermarktketen Coop is daar nu nog een voorbeeld van. In Zwitserland hebben de twee concurrerende, coöperatieve winkelketens Coop en Migros ruim 75% marktaandeel met in totaal ruim 5 miljoen leden. Het Zwitserse Coop is tevens de meest duurzame winkelketen van Europa.

Dichter bij huis werd in Wergea in 1886 door een aantal boeren de eerste coöperatieve melkfabriek van Fryslân opgericht. Ook de boeren in Eastermar gingen coöpereren. In 1925 kochten 4 boeren voor gezamenlijk gebruik een stoomdorsmachine. Ons dorp heeft echter geen coöperatieve zuivelfabriek gehad, aangezien de zuivelfabriek “Welgelegen” welke van 1904 – 1964 actief was in ons dorp, een particuliere fabriek was. Dat gold echter niet voor onze bank.

Op 17 april 1913 werd de eerste algemene ledenvergadering gehouden van de coöperatieve boerenleenbank Eastermar. 31 inwoners van Eastermar lieten zich via het ledenregister inschrijven en stelden hun (spaar)geld beschikbaar tegen een billijk tarief aan boeren en dorpsgenoten die dit nodig hadden. Ruim 84 jaar lang hadden wij onze eigen coöperatieve bank, totdat deze in 1997 ging fuseren met Burgum en tegenwoordig is opgegaan in Rabobank Drachten Noordoost Friesland.

Crisis als keerpunt? Laten we vooral nu de (gewassen) handen in één slaan en (op gepaste afstand) gaan samenwerken. Onze dorpsgenoten zonder helper helpen. De lokale middenstand steunen. Laten we coöperatief zijn naar elkaar en van de nood een deugd maken. Want alleen kun je sneller, maar samen kom je verder, nietwaar?

Reageren of ideeën? enerzjykeastermar@gmail.com